

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קעג

ערב שבת קודש
פרשת ויחי
ט"ו בטבת התשע"ז

יוצא לאור עלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט"ו בטבת ה'תשע"ז - כ"ב בטבת ה'תשע"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט"ו בטבת	ה'ל' יבום וחליצה פרק ג-ה.	ה'ל' גזילה ואבידה פרק יד.	מ"ע ריו.
ש"ק	ט"ז בטבת	פרק ו-ח.	פרק טו.	מל"ת שנו.
א'	י"ז בטבת	ה'ל' נערה בתולה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק טז.	מ"ע רכ. ריח. מל"ת שנו. מ"ע ריט. מל"ת שנט.
ב'	י"ח בטבת	ה'ל' סוטה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יז.	מ"ע רכג. מל"ת קד.
ג'	י"ט בטבת	פרק ד. פעמי הכן וגוי. ספר קדושה והוא ספר חמישי.. ה'ל' איסורי ביאה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יח.	מל"ת קה. של. שלא. שלב. שלג. שלד.
ד'	כ' בטבת	פרק ג-ה.	ה'ל' חובל ומזיק.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת שלו. שלה. שלו. שלח. שלט.
ה'	כ"א בטבת	פרק ו-ח.	פרק כ.	מל"ת שמ. שמה. שמב. שמוג. שדמ. שמה.
ו'	כ"ב בטבת	פרק ט-יא.	פרק ג.	מל"ת שמח. שמת. שנ. שנא.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר*		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', ט"ו בטבת	4.38	5.26	5.48	6.50	9.14	11.50	12.20	4.56.7	5.23
ש"ק, ט"ז בטבת	4.38	5.26	5.48	6.50	9.14	11.50	12.20	4.57.5	5.24
א', י"ז בטבת	4.38	5.26	5.48	6.50	9.14	11.50	12.20	4.58.4	5.25
ב', י"ח בטבת	4.38	5.26	5.48	6.49	9.14	11.51	12.21	4.59.3	5.25
ג', י"ט בטבת	4.38	5.26	5.48	6.49	9.14	11.51	12.21	5.00.2	5.26
ד', כ' בטבת	4.38	5.25	5.48	6.49	9.14	11.51	12.21	5.01.1	5.27
ה', כ"א בטבת	4.38	5.25	5.47	6.49	9.15	11.52	12.22	5.02.0	5.28
ו', כ"ב בטבת	4.37	5.25	5.47	6.48	9.15	11.52	12.22	5.03.0	5.29

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
ויחי	4:21	5:36	4:35	5:38	4:24	5:35	4:39	5:40
שמות	4:27	5:42	4:41	5:44	4:31	5:42	4:45	5:45

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 03-3731777, פקס: 03-9606169, 0793 ISSN 7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

מסירות ללא גבול למען יהודי גולה

סמוך לפטירתו ביקש יעקב אבינו לפייס את יוסף על שקבר את אמו על אם הדרך ולא במערת המכפלה • רחל וויתרה באצילות ובמסירות, אך מדוע היה עליה לסבול בשל כך? • ההוראה: יש לעשות הכול כדי לזכות יהודי נוסף בגאולה, לעסוק עם יהודים אחרים, 'להשיבם לגבולם', גם אם הדבר כרוך בויתור על נוחות אישית • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ונמצא, שעניין הגאולה נעשה על ידי פעולתה של רחל – כלשון הכתוב: "יש שכר לפעולתך... ושבו בנים לגבולם".
ובפרט על פי המבואר במדרשי חז"ל³ שכאשר ירמיהו הלך לקרוא לאברהם יצחק ויעקב ולמשה רבינו כדי לפייס את הקדוש ברוך הוא כו', לא נתפייס כו', עד ש"קפצה רחל אמנו לפני הקדוש ברוך הוא ואמרה ריבונו של עולם כו', מיד נתגלגלו רחמיו של הקדוש ברוך הוא, ואמר בשבילך רחל אני מתחזיר את ישראל למקומן, הדא הוא דכתיב קול ברמה נשמע גו רחל מבכה על בניה גו' יש שכר לפעולתך גו' ושבו בנים לגבולם". היינו, שרחל היא זו שפעלה את ההבטחה ד"ושבו בנים לגבולם".
וגם בעניין זה יש הוראה ולימוד בנוגע לעבודתן של נשי ישראל, כדלקמן בארוכה.

ב. ובהקדמה – שבפירוש רש"י זה ישנם כמה וכמה לימודים והוראות, עד כדי כך שמכל תיבה ותיבה יכולים ללמוד עניין שלם כו', ונתעכב עתה על עצם העניין ד"יש בלבך עלי" – דבר פלא הדרוש ביאור והסבר:

מובן וגם פשוט שבודאי ידע יוסף את גודל

א. בפרשת השבוע! מסופר אודות דברי יעקב ליוסף בקשר לקבורת רחל: "ואני בבואי מפדן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך בעוד כברת ארץ לבוא אפרתה ואקברה שם בדרך אפרתה היא בית לחם".
ולכאורה יש כאן דבר והיפוכו: יעקב מבקש מיוסף שלאחרי פטירתו ייקחנו מארץ מצרים ויקברנו בארץ כנען, ואם כן, מה מקום להזכיר כאן שלא עשה כן לרחל אמו של יוסף?
ומפרש רש"י, שאכן לכך נתכוון יעקב בדברים אלו – להבהיר ולשלול טענה זו, וכך אמר יעקב ליוסף: "אף על פי שאני מטריח עליך להולכני להיקבר בארץ כנען, ולא עשיתי כך לאמך, שהרי מתה סמוך לבית לחם... ואקברה שם, לא הולכתיה אפילו לבית לחם להכניסה לארץ... וידעתי שיש בלבך עלי, אבל דע לך, שעל פי הדיבור קברתיה שם, כדי שתהיה לעזרה לבניה, כשיגלה אותם נבזוואדן והיו עוברים דרך שם, יצאת רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים, שנאמר² קול ברמה נשמע גו' רחל מבכה על בניה וגו', והקדוש ברוך הוא משיבה יש שכר לפעולתך נאם ה' גו' ושבו בנים לגבולם".

(1) מח, ז.

(2) ירמי' לא, יד"טו.

(3) פרש"י ירמי' שם, יד. פתיחתא דאיכ"ר כד.

זה שיודע בוודאות שהנהגת רבו היא בתכלית השלימות, ו"כל המהרהר אחר רבו כאילו מהרהר אחר שכינה"⁷, צריך שיהיה בלבו עליו, היינו, שאינו מסתפק בעצם הידיעה שהנהגת רבו היא בתכלית השלימות, אלא עליו להשתדל להבין את הדבר בשכלו הוא, על ידי זה ששואל את רבו וכיוצא בזה.

וכמו כן כשרואה שגדול בישראל טוען על הנהגתו של עוד גדול בישראל (כבנדון דידן,

מעלתו של יעקב אביו – ככל שאר השבטים, ועל אחת כמה וכמה יוסף, אשר "אלה תולדות יעקב יוסף"⁴, "בן זקונים"⁵. ומכיוון שכן נשאלת שאלה פשוטה: כיצד יתכן שיהיה בלבו של יוסף על יעקב אביו? וכי לא תיאר לעצמו שיש ליעקב אביו סיבה מוצדקת להנהגתו?!

ותמיהה גדולה יותר – כשמספרים זאת בסמיכות לפטירתו של יעקב, כאשר "ויאמר ליוסף הנה אביך חולה ויקח את שני בניו עמו",

רחל לא הייתה מסוגלת לנוח על משכבה במערת המכפלה, אלא נשארה לעמוד על המשמר לעזור לבניה כשיגלם נבזראדן כו', והיא זו שעוררה את רחמיו של הקדוש ברוך הוא עליהם

טענתו של יוסף על אביו) – בודאי שאינו מהרהר אחריהם, לא על הטוען, ולא על זה שטוענים עליו, אבל ביחד עם זה נוגע לו לדעת ולהבין את הסברת הדברים.

...ועל פי זה יש להוסיף בביאור מאמר רז"ל "בשכר נשים צדקניות שבאותו הדור נגאלו ישראל ממצרים", אף שגם בלאו הכי הבטיח הקדוש ברוך הוא שיוציא את ישראל ממצרים – מכיוון שכל דבר צריך לבוא באופן של הבנה והשגה בשכל האדם, הרי מובן שצריך להיות טעם והסבר שכלי על זכותם של ישראל לצאת ממצרים⁸, ועל זה מבארת התורה: "בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים".

ג. ונחזור לענייננו – שמכיוון שליוסף היתה טענה על הנהגתו של יעקב אביו, הרי ביחד עם זה שאינו מהרהר אחריו חסדו שלום, יש בלבו עליו ואינו מעלים זאת ממנו, עד שיעקב מסביר לו ומבטל מה שיש בלבו עליו.

אמנם עדיין צריך להבין כיצד ביטל יעקב מה שיש בלבו של יוסף עליו על ידי זה שהסביר לו ש"תהא (רחל) לעזרה לבניה כשיגלה נבזראדן

"כדי שיברכם יעקב לפני מותו"⁶, והגע עצמך: יעקב שוכב על ערש דוי, ומתכוון להיכנס ל"עולם האמת"... ובמצב כזה יש בלבו של יוסף על יעקב אביו!...

ומזה מוכח, שלא זו בלבד שטענתו של יוסף אודות קבורתה של רחל אמנו היא טענה צודקת, אלא עוד זאת, שבגלל זה צריך שיהיה בלבו של יוסף על יעקב... ואין לו להעלים את הדבר מיעקב אביו, ואדרבה כו', עד שיעקב מתרץ ומסביר לו את הדבר, אשר, על ידי זה מתבטל מה שיש בלבו עליו.

בודאי ידע יוסף שהנהגתו של אביו היא בתכלית השלימות, ואין להרהר אחריו כו'; אבל ביחד עם זה, מכיוון שהדבר נוגע לו כו', יש בלבו עליו – לא שמהרהר אחריו ח"ו, ופשיטא שלא נגרע מאומה ח"ו בכיבוד אב, כי אם שיש בלבו עליו, מפני שהדבר נוגע לו כו'. וכאמור, מכיוון שזוהי טענה צודקת, צריך שיהיה בלבו עליו, עד שישמע הסבר וביאור שיתקבל בשכלו.

וההוראה מזה – שכאשר יהודי רואה אצל רבו דבר המעורר תמיהה בעיניו, הרי ביחד עם

(4) וישב לו, ב.

(5) שם, ג.

(6) פרשתנו שם, א ובפרש"י.

(7) סנהדרין ק"א. רמב"ם הל' ת"ת רפ"ה.

(8) להעיר מפרש"י שמות ג, י"א.

והגע עצמך: בודאי ידעה רחל אמנו את גודל מעלתו של יעקב אבינו, ובפרט על פי דברי רש"י¹¹: "האמהות נביאות היו", ולא עוד אלא שמצינו שגדלה מעלת הנבואה של האמהות לגבי מעלת הנבואה של האבות, כדברי רש"י¹²: "אברהם טפל לשרה בנביאות". וממילא, ידעה והבינה היטב את גודל המעלה בקבורה בסמיכות ליעקב אבינו. ובפרט – במערת המכפלה, שבה קבורים גם יצחק ורבקה, אברהם ושרה, וכן אדם וחווה¹³.

כו" – מדוע צריכה רחל לסבול בגלל זה?! וקושיא נוספת על יעקב: אפילו אם ישנה איזו סיבה שבגללה צריכה רחל לסבול – אין זה מתרץ עדיין את הנהגתו של יעקב שהוא זה שגרם לסבל זה בפועל ממש?! [ועל־דרך המבואר באגרת־הקודש⁹ שהן אמת ש"על הניזק כבר נגזר מן השמים", הרי "הרבה שלוחים למקום", ואין זה חשבונו של המזיק, ולכן חייב לבקש ממנו סליחה, ולהשיב את הגזילה כו" –

בסך־הכל צריכים לוותר על לינת לילה אחד מחוץ לבית, או לאכול מאכל פחות טעים וכיוצא בזה בשביל יהודים הנמצאים בדורנו זה, ויהודים כאלו שהם בבחינת "תינוקות שנשבו"

ומכיוון שכן, בודאי ובודאי שהיתה חפצה ביותר להיקבר במערת המכפלה, ביחד עם יעקב אבינו. אבל אף על פי כן, בידעה שיבוא יום ונבוזראדן יגלה את בניה מארץ ישראל – וויתרה רחל על הזכות להיקבר יחד עם יעקב אבינו במערת המכפלה, והעדיפה להיקבר "בדרך אפרת", כדי "שתהא לעזרה לבניה כשיגלה אותם נבוזראדן, והם עוברים דרך שם, יצאת רחל על קברה ומבקשת עליהם רחמים . . והקב"ה משיבה . . ושבו בנים לגבולם!"

וכאן רואים את גודל הפלאת מסירותה של רחל אמנו ודאגתה לבניה: מצד אחד מדובר אודות זכות קבורה במערת המכפלה ביחד עם יעקב אבינו במשך מאות אלפי שנים!...

ומאידך, מדובר אודות בנים שיהיו לאחרי כמה וכמה דורות, בנים שיהיו במעמד ומצב בלתי רצוי, עד כדי כך שיתחייבו גלות, "מפני חטאינו גלינו מארצנו", שהרי נבוזראדן מצד עצמו אין לו שום שליטה על בני ישראל, ובמילא, מה שהגלם, אין זה

(כמדובר בארוכה בהתוועדויות שלפני־זה¹⁰). והביאור בזה בפשטות:

כאשר רחל יודעת ש"תהא לעזרה לבניה כשיגלה נבוזראדן כו" – הרי לא זו בלבד שאינה מצטערת וסובלת מהעובדה שנקברה "בדרך אפרת", אלא אדרבה, עובדה זו משמחת אותה, שכן על ידי זה יכולה להיות "לעזרה לבניה", לבקש עליהם רחמים כו', עד שהקדוש ברוך הוא מבטיח לה "ויש שכר לפעולתך . . ושבו בנים לגבולם!"

ומובן, שכאשר רחל שמחה על כך שיכולה להיות "לעזרה לבניה" – הרי זה מבטל מה שיש בלבו של יוסף על יעקב, שכן, הסיבה לכך שיש בלבו עליו אינה אלא בגלל שדורש טובת אמו, וממילא, לאחרי שיעקב הסביר לו שטובת אמו היא להישאר "בדרך אפרת", "שתהא לעזרה לבניה" – נחה דעתו.

ד. על פי זה מובן עד כמה גדלה מעלתה של רחל אמנו – שהיתה מוכנה לוותר על הזכות להיקבר במערת המכפלה, מתוך שמחה וטוב לבב, וכל זה לה – כדי "שתהא לעזרה לבניה!"

(11) ויצא כט,לד.

(12) וירא כא,יב.

(13) ב"ר פנ"ח,ד. הובא בפרש"י עה"ת חיי"שרה כג,ב.

(9) ר"ס כה.

(10) שיחת י"ט כסלו סל"א ואילך. לעיל ע' 58.

ומהדרכים לזה – על ידי זה שפועלים את גאולתו הפרטית של יהודי זה שהיה במעמד ומצב ד"תינוק שנשבה", שיתקרב אף הוא ליהדות, תורה ומצוותיה, בבחינת "ושבו בנים לגבולם". אשר, על ידי זה ממהרים ומקרבים את הגאולה הכללית דכל בני ישראל – "ושבו בנים לגבולם" כפשוטו ממש.

ובעניין זה ישנה הוראה ונתינת כוח מיוחד לנשי ישראל – מרחל אמנו, שמסירותה ודאגתה להיות "לעזרה לבניה" לא ידעה שום גבול, עד שפעלה את ההבטחה ד"ושבו בנים לגבולם", ועל ידי זה סללה את הדרך לכל אחת ואחת מנשי ישראל, שיתמסרו וידאגו לטובתו של כל אחד ואחת מישראל, גם כאשר הדבר כרוך עם וויתור על טובה אישית, כדי לפעול את העניין ד"ושבו בנים לגבולם"!

ובמכל שכן וקל וחומר:

רחל אמנו – הייתה צריכה לוותר על עניינים הכי נעלים העומדים ברומו של עולם, קבורה במערת המכפלה ביחד עם יעקב אבינו; ובשביל מי – בשביל יהודים שיהיו לאחרי כמה וכמה דורות, ולא עוד, אלא יהודים הנמצאים במעמד ומצב בלתי רצוי, עד כדי כך, שנתחייבו גלות.

ועל אחת כמה וכמה בימינו אלו – שכן, כל הוויתור הנדרש אינו בערך כלל וכלל לווייתור של רחל אמנו, בסך-הכל צריכים לוותר על לינת לילה אחד מחוץ לביתה, או לאכול מאכל פחות טעים וכיוצא בזה, ומאידך, וויתור זה הוא (לא בשביל יהודים שיהיו לאחרי כמה וכמה דורות, כי אם) בשביל יהודים הנמצאים בדורנו זה, ויהודים כאלו שהם בבחינת "תינוקות שנשבו", שלכן, כל מה שדרוש אינו אלא להראות להם את דרך היהדות, ואז פועלים אצלם את העניין ד"ושבו בנים לגבולם".

וכאמור, הוראה זו היא גם נתינת-כוח – שכאשר עוסקים בעבודה זו, בודאי מצליחים לפעול את העניין ד"ושבו בנים לגבולם".

(מהתוועדות ש"פ ויחי ה'תשמ"ו. התוועדיות' תשמ"ו

כרך ב עמ' 311-316, בלתי מוגה)

אלא מפני שהתחייבו גלות...

ואף על פי כן, בשביל אותם בנים שחטאו וגלו כו' – מוותרת רחל אמנו על זכות קבורה במערת המכפלה ביחד עם יעקב אבינו במשך מאות ואלפי שנים, ובלבד שעל ידי זה תוכל להיות "לעזרה לבניה"!! ואדרבה: כיצד יכולה היא לנוח על משכבה במערת המכפלה – כשבניה מתייסרים בגלות?!

ועל פי זה מובן גם מה שרחל אמנו היא זו שפעלה את ההבטחה ד"ושבו בנים לגבולם":

יעקב אבינו – הלך לנוח על משכבו במערת המכפלה, וכן שאר האבות והאמהות;

אמנם, רחל אמנו – שלא הייתה מסוגלת ללכת לנוח על משכבה במערת המכפלה, אלא נשארה "בדרך אפרת", לעמוד על המשמר לעזור לבניה כשיגלם נבזראדן כו' – היא היא זו שעוררה את רחמיו של הקדוש ברוך הוא, באמרה "רחמי מי מרובין, רחמיך או רחמי בשר ודם"... "מיד נתגלגלו רחמיו של הקדוש ברוך הוא, ואמר, בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן... ושבנו בנים לגבולם".

ה. והנה, הנהגתה של רחל אמנו מהוה לימוד והוראה לכל נשי ישראל עד לימינו אלו – שעליהן לעשות כל מה שביכולתן כדי לפעול את העניין ד"ושבו בנים לגבולם".

והעניין בזה: ידוע¹⁴ שהגאולה מגלות האחרון היא באופן שונה מכל שאר הגאולות שלפני זה – שאפילו יהודי אחד לא יישאר בגלות, וממילא, כל זמן שישנו עדיין יהודי אחד שנמצא בגלות, מתעכבת הגאולה של כלל ישראל, כלומר, שכלל ישראל עומד וממתין לגאולתו של היהודי האחרון! ופשיטא, שאין הכוונה שעומדים וממתנים מבלי לעשות מאומה... שהרי לא זוהי הדרך שבה ממתנים לדבר שחפצים ומשתוקקים ביותר שיבוא בהקדם הכי אפשרי; "לישועתך קוינו כל היום" פירושו – שעושים ככל האפשרי כדי למהר ולקרב את הגאולה!...

(14) ראה לקו"ש חי"א בתחלתו. וש"נ.

פקוד יפקוד אתכם

כבר עשו תשובה ונסתיימו כל ההכנות

דורנו זה הוא הדור האחרון של הגלות והוא הדור הראשון של הגאולה – כהודעת והכרות כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יוסף שבדורנו (על־שם יוסף הראשון שהודיע והכריז ש"אלוקים פקד יפקוד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב"), שכבר נשלמו כל מעשינו ועבודתנו, וכבר כלו כל הקיצין וכבר עשו תשובה, וכבר נסתיימו כל ההכנות ובאופן ד"הכנה רבתי", והכול מוכן לסעודה דלעתיד לבוא, לווייתן ושור הבר ויין המשומר.

(משיחת ש"פ ויחי ה'תשנ"ב, ספר השיחות תשנ"ב, כרך א, עמ' 240)

שכבר יהיה "משיח בוודאי"

בנוגע לפועל, הכוונה היא שעבודת בני־ישראל עתה צריכה להיות "להביא לימות המשיח", לגלות כבר מיד בפועל איך המצב ד"הבאים מצרימה" בגלות הוא באמת מצב ד"גאולת־ישראל", על־ידי זה שמתכוננים בעצמם ומכינים אחרים למצב של "ימות המשיח".

כולל ובמיוחד – בקשר עם יום הילולת הרמב"ם – על־ידי חיזוק והוספה בלימוד ספר משנה תורה להרמב"ם, כולל – על־ידי השתתפות (או להוסיף חיזוק בזה, אם כבר משתתף) בלימוד הרמב"ם דכמה וכמה מבני־ישראל, ג' פרקים ליום, פרק אחד ליום או בספר המצוות, ובפרט – בספר הרמב"ם עצמו – הלכות מלך המשיח – בשני הפרקים האחרונים של הלכות מלכים בסיום ספר משנה־תורה.

ונוסף ללימודו הוא בזה, להשפיע גם על עוד מבני־ישראל מסביבתו, אנשים נשים וטף, באופן ד"והעמידו תלמידים הרבה", ומהם יראו וכן יעשו רבים.

ויהירצון שעל־ידי עצם ההחלטה בדבר יקבלו תיכף ומיד את השכר, הקיום בפועל של דברי הרמב"ם בסיום ספרו, שלאחרי שישנו כבר ה"מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו . . . ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמת ה'", שאז "בחזקת שהוא משיח", שכבר יהיה "משיח בוודאי", על־ידי זה ש"עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקיבץ נידחי ישראל . . . ויתקן את כל העולם כולו לעבוד את ה' ביחד כו'".

(משיחת ש"פ שמות ה'תשנ"ב, ספר השיחות תשנ"ב, כרך א, עמ' 257)

תכלית סתימת הקץ

כשנמצאים בגלות, ב"צרת השעבוד", ובאופן של סתימת הקץ (שלא יודעים מתי תהיה הגאולה) – יכולים לבוא למצב של נפילת הרוח, עד לייאוש ח"ו. ועל זה באה ההוראה והנתינת־כוח דפרשת ויחי – שצריכים לידע שהמטרה והתכלית ד"צרת השעבוד" וסתימת הקץ, היא בשביל העילוי ושלמות הטוב – לגלות את העניין ד"ויחי יעקב" (על־ידי זה ש"זרעו בחיים") לאמיתתו.

ולא עוד, אלא שגם כשנמצאים בגלות, בארץ מצרים ("כל המלכיות נקראו על־שם מצרים על־שם שהם מצירות לישראל"), יכול להיות מעמד ומצב ד"ויחי יעקב בארץ מצרים", חיים טובים (לא רק ברוחניות, אלא) גם בגשמיות (כמו י"ז שנות חייו של יעקב בארץ מצרים). שעל־ידי זה היתוסף גם ב"ויחי יעקב" ברוחניות, על־ידי קיום התורה ומצוות, מתוך מנוחת הנפש והגוף.

(משיחות שבת פרשת ויחי ה'תשמ"ט. התועדויות תשמ"ט כרך ב, עמ' 152-153)

מורה הנבוכים בדורו ובדורנו

קשר רוחני טמיר ושמימי טווי היה בין כ"ק רבינו לבין הנשר הגדול, הרמב"ם • זה בא לידי ביטוי הן בעיסוק הרב של הרבי בסוגיות הנידונות ברמב"ם ובהלכותיו, הן כמובן ב'תקנת הרמב"ם' המפורסמת • בפרק להלן השוואת אמרות וביטויים מ'מורה נבוכים' ללשונו הק' של הרבי במגוון נושאים

בדפוס - לדורי דורות (ראה 'אגרות-קודש' כרך ב' עמ' לב: ריט. ועוד).
אף הרמב"ם באגרת השמד ובתשובה לחכמי מרשיליאיא קו כותב:
וידענו כי כל מה שנתחבר בספר, יהיה נכון או בלתי נכון, אין ספק שיתפרסם.

לא השפה עיקר

"השפה בה ילמדו... לא זהו העיקר... כי-אם... יעילות והריבוי בכמות ובאיכות בידיעת התורה ומצוותיה".
כך קבע הרבי במכתבו מט"ו אייר תשכ"ח ('אגרות-קודש' כרך כה עמ' קמב).
כך ממש כתב הרמב"ם בפירוש המשניות למסכת אבות פרק א משנה טז:
"המחברים באיזו שפה שתהיה אינם נבחנים אלא לפי עניניהם.. אין הדיבור אסור או מותר ורצוי ומרוחק ומצוה לאמרו מחמת השפה שהוא נאמר בה אלא מחמת ענינו... אם היה ענין... נעלה חובה לאמרו באיזה שפה שיהיה.. ואם היה ענינו מגרעת - חובה לחדול ממנו באיזה שפה שתהיה".

נגד חכמות היצוניות

ב'לקוטי שיחות' כרך טו עמ' 43 ואילך מתייחס

הרמב"ם הוא "מורה נבוכים" - מורה דרך לכל הנבוכים שאינם יכולים למצוא את הדרך הנכונה בחיים הן בדורו והן בכל שאר הדורות (ראה שיחות "א ניסן תשמ"ב ו"ג ניסן תשל"ח בספר 'יום מלכנו', קה"ת כפר חב"ד תשד"מ עמ' 91).
להלן אוסף מזדמן של התייחסויות כ"ק אדמו"ר נשיא-דורנו לשאלות שונות, התבטאויות שנשמעו מפיו וכדומה, והשוואתם לדברי הרמב"ם בשעתו.

על חיבורים והדפסות

באחת ההזדמנויות ציין הרבי אודות ה"מפתחות" שערך (הקטע נדפס ב'ימי מלך' כרך ב' עמ' 606):
המפתחות נערכו בזמנים שונים ובתנאי חיים שונים, במצב רווחה והרחבה, ובמצב של מצור ומצוק כו' ולכן אין בהם שיטה אחידה...
דברים אלו מזכירים את שכתב הרמב"ם בפירוש המשניות סוף מסכת עוקצין: "ומי שימצא בו מקום פקפוק... ידינני לזכות... ובפרט בהיות לבי טרוד לעתים קרובות בפגעי הזמן... יש הלכות מהם שכתבתי פירושן במסעותי בדרכים, ומהם ענינים רשמתי בהיותי על גבי האניות בים הגדול, ודי במצב זה, נוסף על היותי מעיין במדעים אחרים...".
לא פעם הזכיר הרבי את חשיבות המלה המודפסת על יסוד פתגם הצמח צדק "מלה הבאה..."

כך ממש מתבטא הרמב"ם ב'מורה נבוכים' דף שעה: "מיטב המקומות שבעולם, והדשן ביותר".

לסיים בדבר טוב

בשיחתו עם האדמו"ר בעל 'פני מנחם' מגור זצ"ל גילה הרבי (בצל החכמה עמ' 259):

"סיום הירושלמי שלפנינו הוא בעניין בהיפך הטהרה. ומאז ומתמיד היה לי צער. וצריך- עיון-גדול, לפי עניות דעתי, מזה שהירושלמי אינו מסיים בדבר טוב! "בנידון דידן יש עצה פשוטה בדבר: ...להוסיף את שאר המשניות עד לסיום המסכת יהיה הסיום בדבר טוב".

כך מצינו ב'פירוש המשניות' מסכת ידיים (מהדורת קאפח) עמ' תמג: "...וכיוון שהזכיר פסוק זה [ויאמר פרעה מי ה'] לא ראה [רבינו הקדוש] לנכון לסיים מסכתא מן המסכתות בכפירתו של כופר באלהות, אלא באמונה בכך, לפיכך אמר: וכשלקה [פרעה] מה הוא אומר: 'ה' הצדיק".

[הערה: לגבי שיטת הרמב"ם בספר היד- ראה ספר 'כללי רמב"ם' (קה"ת תנש"א) בפרק מיוחד שמוקדש לכך (וכן "במבוא" - שורת דוגמאות בהם ביקש כ"ק אדמו"ר לסיים בדבר טוב)].

ביטול מוחלט

ב'תורת מנחם' כרך כב עמ' 293:

נדרשת התקשרות וקבלת עול. צריכים לציית לדבריהם של רבנן בלי שום חשבונות כלל... ובהזדמנות נוספת בשנת תשמ"ח ('התועדויות תשצ"ח' כרך ב' והחי יתן אל ליבו עמ' 35):

"שאלה זו בוודאי יש עליה תשובה... אמנם עצם העובדה שיש לו "שאלה" מוכיחה ש... כי, אצל חסיד- מלכתחילה אין מקום לשאלות!"

באגרת תימן להרמב"ם עמ' קסר נאמר:

"...ודע, כי כמו שינצל הסומא בהשענו על הפקח בלכתו אחרי-ו- לפי שהוא יודע שאין לו עינים- שיוררו דרך הישר.. כמו-כן ראוי להמון למסור משענתם על הנביאים בעל העיניים האמיתיים, ודי להם במה שילמדו להם: שהסברה הפלונית-אמת, והסברה הפלונית-אינה אמת.. ואחר הנביאים- החכמים...".

הרבי לשאלת לימוד חכמות חיצוניות:

...לשאלה אודות הלימודים בקולג' או אוניברסיטה וכיו"ב, שם קיים איסור חמור וסכנה (וחמירא סכנתא מאיסורא) - משום שכל האוירה וההשקפה בדל"ת אמות... חדורים בכפירה בהשגחה פריטית של השי"ת... נלמדים לימודי מינות... התשובה [ל"טענה" המפורסמת שלו (או לה) לא יזיק].. "אל תביאנו לידי ניסיון"...

בשעתו כותב הרמב"ם לחכמי מרשיליא (תשובות (לפסיא) ח"ב עמ' כד-כה): "...שכבר חברו הטפשים אלפים ספרים וכמה אנשים גדולים בשנים, לא בחכמה, אבדו כל ימיהם בלמידת אותם הספרים... והוא הדבר שטועים בו רוב העולם, או הכל אלא (=חוץ מן) אנשים יחידים, השרידים אשר ה' קורא... והוא החולי הגדול והרעה החולה, שכל הדברים שימצאו כתובים בספרים, יעלה על לבם בתחלה שהם אמת".

אור לגויים

בהזדמנות (קיץ תשמ"ה) התבטא הרבי:

ליובאוויטש הינה אור לגויים!...היא מפיצה לא רק יהדות ליהודים, אלא גם אנושיות חכמה ומדע כו' גם לאינם יהודים... כאשר הם מתוודעים לליובאוויטש, מתקרבים ורואים הפצת חכמה ומדע כו' - פותח הדבר אפשרות שיוכלו לשוחח עמם אודות צדק ויושר ואנושיות כמתאים ל"לשבת יצרה", ז' מצוות דבני נח וכו'. ורואים במוחש שמכך הופקה תועלת בפועל.

וכך תיאר הרמב"ם את סדר יומו (שו"ת הרמב"ם פאר הדור סקמ"ג) כי בבואו לביתו (אחר עבודתו בחצר המלך) עייף ורעב, "אמצא האכסדראות כולם מלאות בני אדם גויים ויהודים בהם... ואצא לרפאותם ולכתוב להם פתקות ונוסחאות רפואות חליהם...".

ארץ ישראל המיוחדת

כך התבטא הרבי על מעלת ארץ ישראל במכתב "ב-י"ג תמוז תשכ"ט (אגק' כרך כו עמ' קסט):

"העם היושב בציון-יושב בארץ ישראל, ארץ מיוחדת שאין דוגמתה - ואין המדובר כלל במדינה שבין מדינת סוריה ולבנון וירדן ומצרים

פרשת ויחי

פרשת ויחי

מדוע נקראת פרשתנו בשם 'ויחי', בשעה שהאירוע המרכזי שבה הוא פטירתו של יעקב אבינו, וכל המאורעות שבפרשה קשורים למאורע הזה?
אלא כל עוד יעקב חי, עדיין לא הוכח ברורות שחיותו הרוחנית (קרי דבקותו בה') היא בבחינת חיים אמיתיים. כי אמת פירושה דבר שאינו ניתן לשינוי והפסק, והרי גם לגבי צדיק נאמר (אבות פ"ב) "אל תאמין בעצמך עד יום מותך".
רק עם הסתלקותו של יעקב, כשהתברר שהיה בתכלית הדבקות בה' עד הרגע האחרון, אוראז הוכח שהוא חי חיים אמיתיים.
זאת ועוד: חז"ל אמרו (תענית ה) "יעקב אבינו לא מת, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים". כי מכיוון שהדבקות בה' המשיכה להתקיים בבניו, שכולם היו צדיקים וקדושים, הרי זה כאילו לא מת.
לכן נקראת פרשתנו 'ויחי'.

(לקוטי שיחות חלק טו, עמ' 427-431)

יהודה אתה יודוך אחיך, ידך בעורף אויביך (מט,ה)

יהודה - רומז להודאה וביטול הבאים מעצם הנפש.
"יהודה אתה" - רומז להתגלות בחינה זו (אתה - משמעו לשון נוכח, גילוי).
"ידך בעורף אויביך" - בשעה שמתגלית בחינת עצם הנפש, אזי אויביך - הרע שבך, מפנה אליך את עורפו ובורח ומתבטל. לא כפי שהיה בשעת יציאת מצרים, שבניישראל ברחו מן הרע - "כי ברח העם" - והרע נשאר בתוקפו, אלא שעלידי התגלות עצם הנשמה הרע נדחה ונתבטל לגמרי.
(המשך תער"ב כרך ב, עמ' תתיא)

יששכר חמור גרם (מט,יד)

אמר הבעל-שם-טוב:
יששכר - יש שכר רב.
חמור - חומריות העולם והגוף.
"יששכר חמור גרם" - ההתעסקות בבירור וזיכוך החומר גורמת ומביאה לאדם שכר רב.

(צוואת הריב"ש סי' ק' עמ' 34)

* * *

איתא בספרים ש'חמור' ראשי תיבות חכם מופלג ורב רבן.
אומר רבי לוי-יצחק שניאורסון:
החמור, שמוכן תמיד לשאת משא כבד ואינו מתנגד לזה כלל, מסמל שיא של שפלות והכנעה. כשאדם קונה בנפשו את מידת הענווה והביטול הזאת - הוא זוכה להצלחה מופלגה בלימוד התורה. כמאמר "ונפשי כעפר לכול תהיה, (ועלידי זה) פתח ליבי בתורתך".

(לקוטי לוי יצחק לזוהר כרך א, עמ' רעז)

הנותן אמרי שפר (מט, כא)

שהם משפרין אמרים שניתנו בשופר (דברי תורה שניתנו על־ידי קול השופר) (ב"ר)

אומר כ"ק אדמו"ר ה'צמח־צדק':
'שפר' רומז לפנימיות התורה, הנקראת 'נופת צופים', והיא 'משפרת' את חלק הנגלה שבתורה, כמו הנשמה שנותנת כוח לגוף (בזוהר מכנים את חלק הנגלה 'גופא', ואת חלק הנסתר - 'נשמתא').
פירוש הדברים:

התורה היא ממוצע בין המאציל ב"ה להנאצלים, והיא כוללת (ככל ממוצע) את שני הדברים המתחברים על־ידה: הן 'הארת המאציל' הן 'שורש הנבראים'. 'הארת המאציל' שבתורה זו פנימיות התורה; ו'שורש הנאצלים' - חלק הנגלה שבתורה. זהו שנאמר (דברים ט) "הנסתרות - לה' אלוקינו, והנגלות - לנו ולבנינו".

פנימיות התורה 'משפרת' את חלק הנגלה שבתורה, שתאיר ותזרח בו בחינת 'הארת המאציל'.

(אור התורה בראשית כרך ב, עמ' 756־שעט)

בנות צעדה עלי שור (מט, כב)

בנות צעדה: אלן תריסר שבטין... (זח"א רא)

בהמשך לזה מפרש הזוהר שהפסוק "רבות בנות עשו חיל" (משלי לא) אמור על השבטים, ומקשה: והלוא לא היו אלא שנים־עשר איש, וכיצד נקראים 'רבות'? ומתרץ, ש'רבות' פירושו 'גדולות', כמו "זעקת סדום ועמורה כי רבה", שפירושו 'גדלה'.

אומר על כך כ"ק אדמו"ר ה'צמח־צדק':

השבטים היו נשמות כלליות. בנשמתו של ראובן היו כלולות כל הנשמות הפרטיות של שבט ראובן; בנשמתו של שמעון היו כלולות כל הנשמות של שבט שמעון; וכן בכלום. לכן נקראו 'רבות'/'גדולות', כי נשמותיהם היו 'גדולות': כל אחת ואחת מהן כללה אלפי נשמות פרטיות.

(אור התורה כרך י, עמ' 2288)

בנימין זאב יטרף (מט, בז)

בנימין נקרא "בן אחר" (בראשית ל, כד), היינו העבודה של הפיכת בחינת 'אחר', נפש הבהמית, לבחינת 'בן'.

זהו שנמשל בנימין לזאב, הטורף את הבהמה [=הנפש הבהמית].

(אור התורה כרך ב, דף תי"ז)

ויגוע ויאסף אל עמיו (מט, לג)

ויגוע ויאסף: ומיתה לא נאמרה בו, ואמרו רז"ל יעקב אבינו לא מת (רש"י)

אברהם יצא ממנו ישמעאל, ויצחק יצא ממנו עשיו, היינו שעבודתם אפשה יניקת החיצונים, הנקראת 'מיתה'. לעומתם, יעקב, "שהיתה מיטתו שלמה ולא היה בה רשע" (פרש"י ריש פ' פ' פרשתנו), לא מת - לא היתה לקליפות שום יניקה מעבודתו.

(ספר המאמרים תרכב עמ' נדנח)

כי מלאה הארץ דעה את ה'

התורה מאחדת את לומדיה עם (התורה עצמה ועם) נותן התורה כפי שאין בכוחה של שום מצווה אחרת לעשות • על-ידי לימוד עניין אחיד ומשותף בתורה מגיעה האחדות בין הלומדים לשיא השלמות • ספר 'משנה תורה' לרמב"ם הוא ספר ההלכה היחיד שמקבץ את כל "תורה שבעל-פה כולה", כולל הלכות שאינן נוהגות בזמן הזה • שני מסלולי לימוד – לסיום "תורה שבעל-פה כולה" בתוך שנה אחת או במהלך שלוש שנים – בדומה לשני מסלולי לימוד התורה שבכתב המוזכרים ברמב"ם • שיחת קודש מעובדת, לרגל יום ההילולא של הנשר הגדול, הרמב"ם

ידועה ההשתדלות הגדולה, לאורך כל הדורות וגם בדורנו זה, לאחד את כלל ישראל. זאת במיוחד לאור דברי הגמרא (יומא ט, ב), "מקדש שני... מפני מה חרב? שהייתה בו שנאת חינם". הרי ברור שביטול הסיבה (שנאת חינם) יבטל ממילא גם את המסובב (החורבן); ובלשון חיובית – אחדות עם ישראל תקרב את הגאולה השלמה.

כששואלים מהי הדרך הטובה ביותר לאחד בה את כלל ישראל, התשובה היא – לימוד תורה. לתורה יש כוח מאחד שאין לשום מצווה אחרת:

בספר תניא קדישא (ליקוטי אמרים פרק ה) מבאר בעל התניא בעניין זה, כי על-ידי לימוד תורה זוכים להתאחד עם הקב"ה ב"יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמיות – להיות לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופינה".

פירוש הדברים: כשעוטפים, למשל, חפץ גשמי בנייר עטיפה – בלתי אפשרי שהנייר העוטף יהיה גם עטוף על-ידי החפץ שבתוכו. בגשמיות, או שאתה מקיף או שאתה מוקף.

לעומת זאת, על-ידי לימוד תורת ה', הנה מצד אחד שכל האדם תופס ו'מקיף' את חכמת ה' (התורה שהוא עוסק בה נקלטת בתוך שכלו), ומצד שני אותו שכל עצמו תפוס באותה שעה ו'מוקף' על-ידי חכמת ה' (ואין הוא יכול לעסוק באותה שעה בשום דבר-שכל אחר).

בהמשך דבריו (שם) מוסיף בעל התניא בהקשר זה ומבאר כי המצוות נמשלו ללבוש והתורה למזון. כשיהודי מקיים מצווה הוא זוכה ש"הקב"ה מלביש את הנפש ומקיפה אור ה' מראשה ועד רגלה". כלומר, האור האלוקי מקיף את הנפש באופן חיצוני בלבד.

לעומת זאת, לימוד תורה כמוהו כאכילת מזון. "כמו שהלחם הגשמי זן את הגוף כשמכניסו בתוכו וקרבו ממש ונהפך שם להיות דם ובשר ככשרו ואזי יחיה ויתקיים – כך בידיעת התורה והשגתה בנפש האדם,

שלומדה היטב בעיון שכלו עד שנתפסת בשכלו ומתאחדת עמו והיו לאחדים, נעשה מזון לנפש וחיים בקרבה". כלומר האור האלוקי שבתורה חודר לתוך הנפש, מתאחד עמה ומזין אותה. כך גם אומר דוד המלך בתהילים (מ,ט) – "ותורתך בתוך מעי".

נמצא שעלידי לימוד תורה מתאחדים עם האור האלוקי יותר מאשר עלידי קיום מצוות. בזאת גם מבאר בעל התניא את הסיבה הפנימית לכך ש"תלמוד תורה שקול כנגד כל המצוות"; כי עלידי לימוד תורה מתקשרים ומתאחדים עם הקב"ה באופן הנעלה והשלם ביותר.

מכל זה עולה, כאמור, שהדרך הטובה ביותר לאחד בה את כלל ישראל היא – לימוד תורה. שכן כאשר כולם יתאחדו ("יחד נפלא שאין יחד כמוהו") עם התורה ועם נותן התורה, ממילא יהפכו הכול למציאות מאוחדת אחת.

לימוד אחד של עניין שלם

האמור לעיל נכון לגבי כל לימוד תורה. אך בלימוד תורה גופא ברור כי גדולה ונפלאה היא לאין ערוך האחדות המתהווה עלידי לימוד משותף של עניין אחד בתורה. שכן אז הכול נעשים "לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופינה" עם אותו עניין ממש בתורה!

זאת בנוסף על הנראה בחוש, כי כאשר כמה וכמה מישראל לומדים עניין אחד בתורה, ומתפלפלים בו איש עם רעהו, נוצר ביניהם רגש של קרבה ואחדות הלבבות, וכדרשת הגמרא (קידושין ל,ב) על הפסוק "את והב בסופה" – "שנעשים אוהבים זה את זה".

זאת ועוד: מכיוון שעם ישראל שואב את כוחו ואת חיותו מן התורה ("ישראל מתקשראן באורייתא"), הרי כאשר מחפשים עניין לאחד את כלל ישראל סביב לימוד משותף, ובכך להשיג אחדות שלמה, מהראוי לקבוע לימוד תורה כזה שאף הוא בעצמו עניין שלם הוא – לימוד כל התורה כולה. או אז, כאשר כלל ישראל יתאחד בלימוד אחד משותף של כל התורה כולה – תושג המטרה באופן המלא והשלם ביותר.

שלוש דרגות בלימוד תורה

במצוות לימוד תורה יש כמה דרגות:

דרגה ראשונה – "לימוד המביא לידי מעשה, שהן ההלכות הצריכות לכל אדם לידע אותן ולקיים המצוות כהלכתן" (שולחן-ערוך הרב, הלכות תלמוד-תורה פ"ב ס"ט). זהו לימוד תורה בדרגה הכי בסיסית והכרחית – כדי שיהיה אפשר לחיות חיים עליפי תורה ("ליזהר מליכשל באיסורים חס ושלום והם דברים שאי אפשר לשאול תמיד לחכם המורה שבעיר, או שלא יהיה יודע לשאול ולהסתפק כלל אם לא ילמדם תחילה").

בקצה השני נמצאת הדרגה הגבוהה ביותר מבחינת היקף לימוד התורה והיא – "ללמוד כל התורה שבכתב ושבעל-פה כולה", שבזה נכלל "כל התלמוד בבלי וירושלמי ומכילתא וספרא וספרי ותוספות וכל המדרשים... ומדרשי רשב"י כו' לקיים מצוות שמור תשמרון את כל המצווה וגו', כולל לימוד כל ההלכות, האגדה וסודות התורה כו'" (שם פ"ב ס"א וס"י).

בתווך, בין שתי הדרגות הנ"ל, יש דרגה נוספת – לימוד כל ההלכות התורה, "אף מצוות שאינן נוהגות כמו קדשים וכיוצא בהן... כמו שאמרו חכמים 'כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה'. וכן... כל העבודות שבמקדש והלכות המקדש וכל כליו, כמבואר באר היטב בחיבור הרמב"ם ז"ל בספר עבודה וספר קורבנות, ואחר-כך... בסדר טהרות" (שם פ"ב ס"א וראו סמ"ג בהקדמה למצוות-עשה).

מעלת לימוד ההלכות (הנוהגות והלא-נוהגות כאחד) היא גם מצד הנאמר בגמרא (מגילה כח,ב) שההלכות הן "תגא" ו"כתרה של תורה"; ובהמשך לזה, "תנא דבי אליהו כל השונה הלכות מובטח לו שהוא

בן עולם הבא". דרגה זו בלימוד התורה מתייחסת אפוא לחלק ההלכתי של כל התורה כולה. [לשלוש דרגות אלה מתוספת דרגה רביעית, המבוארת בחסידות - לימוד מיוחד כדי לחקוק דברי תורה ב'מוח הזיכרון'].

מתורה שבכתב לתורה שבעל־פה

לאור כל האמור לעיל (ומטעמים נוספים), באה ההצעה לאחד את כלל ישראל על־ידי לימוד שיעור יומי קבוע בספר 'משנה תורה' לרמב"ם. בהקדמתו ל'משנה תורה' מגדיר הרמב"ם עצמו את ספרו בזה הלשון: "חיבור זה מקבץ לתורה שבעל־פה כולה, עם התקנות והמנהגות והגזירות שנעשו מימות משה רבינו ועד חיבור התלמוד, וכמו שפירשו לנו הגאונים בכל חיבוריהם שחיברו אחר התלמוד. לפיכך קראתי שם חיבור זה 'משנה תורה' - לפי שאדם קורא בתורה שבכתב תחילה ואחר כך קורא בזה, ויודע ממנו תורה שבעל־פה כולה". וכל זאת כפי שכתב בהקדמתו מעט קודם לכן, "בלשון ברורה ודרך קצרה, עד שתהא תורה שבעל־פה כולה סדורה בפי הכול - בלא קושיה ולא פירוק, לא זה אומר בכה וזה אומר בכה, אלא דברים ברורים, קרובים, נכונים, על־פי המשפט אשר יתבאר מכל אלו החיבורים והפירושים הנמצאים מימות רבינו הקדוש ועד עכשיו".

ואמנם, מבין כל ספרי הפוסקים (כדוגמת הרי"ף וכן השולחן־ערוך), 'משנה תורה' הוא היחיד שבו סדורות כל ההלכות כולן, כולל אלה שאינן נוהגות בזמן הזה (וכיוצא בכך). נמצא שעל־ידי לימוד ספר 'משנה תורה' לרמב"ם אכן מקיימים את העניין דלימוד הלכות כל התורה כולה בשלימותה!

שלושה פרקים ופרק אחד

באופן מעשי, ההצעה ללמוד בכל יום שיעור אחיד ומשותף בספר 'משנה תורה' לרמב"ם, כוללת מסלול מועדף ומסלול נוסף למי שמצד "צוק העיתים" מתקשה לעמוד במסלול הראשון: המסלול הראשון הוא - לימוד שלושה פרקים ליום, כך שסיום לימוד כל "תורה שבעל־פה כולה" יהיה במשך כשנה אחת. המסלול השני הוא - לימוד פרק אחד ליום, כאשר סיום לימוד כל "תורה שבעל־פה כולה" ייעשה במשך כשלוש שנים.

יש להוסיף ולהציע (במיוחד לגבי אלה הלומדים שלושה פרקים ליום) שכיוון שקשה ללמוד את כל השיעור היומי באופן עיוני - ללמוד לכל־הפחות הלכה אחת בכל יום בעיון ובהעמקה. ולהעיר שגם לגבי תורה שבכתב כתב הרמב"ם (הלכות תפילה פי"ב ה"א): "המנהג הפשוט בכל ישראל, שמשלימין את התורה בשנה אחת". ובהמשך מוסיף: "ויש מי שמשלים את התורה בשלוש שנים" (ומצינו חלוקת התורה לק"ע פרשות, למשך שלוש שנים).

[מסלול שלישי נוסף - לנשים ולילדים שמתחת לגיל מצוות - ללמוד את 'ספר המצוות' של הרמב"ם, בהתאם לסדר ההלכות הנלמדות באותו יום על־ידי לומדי המסלול הראשון של שלושה פרקים ליום]. ויהירצון שעל־ידי האחדות האמיתית של כלל ישראל - בלימוד אחיד ומשותף בתורת משה - תבוטל סיבת הגלות וממילא ייבטל גם המסובב שהוא הגלות ותבוא תכף ומיד הגאולה האמיתית והשלימה על־ידי משיח צדקנו.

ואזי נזכה בקרוב ממש לקיום היעוד שבו חותם הרמב"ם את ספרו 'משנה תורה': "ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו כל ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים ושיגו דעת בוראם כפי כוח האדם, שנאמר 'כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים'".

(תורת־מנחם - התוועדיות' התשד"מ כרך ג, עמ' 1622-1628)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת ויחי

ט"ז בטבת

קריאת התורה! בזמן קריאת הפסוק האחרון של הפרשה, המסיים את כל ספר בראשית (וכן בסיום שאר חומשי תורה), מנהג ישראל לעמוד². בסיום הספר אומר כל הציבור, ואחריו הקורא: "חזק חזק ונתחזק!"³ וגם העולה לתורה אומר זאת.⁴

התועודות: "בעומדנו ב'שבת חזק' - צריך כל אחד ואחד מישראל לחזק את עצמו ובני-ביתו וכל הנמצאים בסביבתו... בכל ענייני יהדות... וכדאי לקשר זה עם התועודות מיוחדת... כהמנהג בכמה קהילות קדושות בישראל, שבשבת חזק מכינים הגבאים 'קידושא רבא', ובוודאי יחזקו ויחדשו מנהג זה בכל המקומות - שבה יוסיפו באמירת דברי תורה (וגם קבלת החלטות טובות...), ויוסיפו בהשמחה לגמרה של תורה"⁵.

יום רביעי

כ' בטבת

יום הילולא של הרמב"ם.

מדברי הרבי: "ומסוגל הזמן ביותר להצטרף ללימוד הרמב"ם - בעמדתו בסמיכות לכ"ף (עשרים) בטבת (ביום הרביעי בשבוע שמתברך משבת זו), יום הסתלקותו של הרמב"ם, שבוים זה "כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו... מתגלה ומאיר... ופועל ישועות בקרב הארץ, כולל ובמיוחד - בנוגע ללימוד תורתו, חיבורו העיקרי, ספר הי"ד"⁶.

1 לעניין קריאת "חמשה מקראות שאין להן הכרע", שאחד מהם הוא 'ארור' דפרשתנו (מטז), ראה ב'התקשרות' גיליון תמו עמ' 18 וגיליון ת"נ עמ' 17, הן ע"פ הנהוג והן ע"פ מכתב הרבי, שקוראים כרגיל לפי הטעמים (אגב, חידוש השערי-אפרים בזה הובא גם בליקוטי מהר"ח, סדר קה"ת דשבת, בפרשתנו. ראה מקורות נוספים בנושא באנציקלופדיה התלמודית, ערך 'טעמי המקרא' ס"ב - כרך כ, טור תקצ"ח).

2 רצוי שהקורא יפסיק קימעה לפני תחילת הפסוק (עכ"פ עד שיסיפיקו היושבים לעמוד), כדי שהציבור ישמע היטב את קריאת הפסוק - לוח 'דבר בעתו'.

3 ראה רמ"א סו"ס קלט שהביא מבית-יוסף בשם אורחות-חיים מלונלי מנהג שאומרים לכל המסיים לקרות בתורה בכל פעם 'חזק', והביאו באבודרהם סדר קריאת התורה של שבת בשם אבן-הירחי, שכתב שזה מנהג צרפת ופרובינציה, ואילו מנהג ספרד [היה] לומר כן רק כשמסיימים כל ספר וספר מחומשי התורה. וראה המובא באורחות-חיים להרה"צ מספינקא שם.

4 בפרי חדש שם כתב שהאמירה היא ע"פ מאמר רז"ל: "ארבעה צריכים חיוק: תורה ומעשים טובים, תפילה ודרך-ארץ" (ברכות לבב). וראה מאור ושמש פ' פקודי בטעם הכפילה ג"פ.

5 וראה בעניין זה ב'רשימות היומן' עמ' תג, בשם כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ, שהטעם לאמירה זו הוא "כדי לכלול עצמו עם המאמינים הפשוטים", חיוק "להתחיל ספר חדש", ולשאלת הרבי שאם כן, הרי זה הפסק - כיוון שעוסק בספר הבא ולא בזה שסיימוהו - היה המענה מפתגם הרונצ'ובי שכל התורה מהווה "תיבה אחת", עיי"ש. רגילים לומר 'ונתחזק', על-אף שבמקור הביטוי בפסוק בשמואל-ב י"ב (וכמצויין בס' שולחן-הקריאה לברכות לבב), מנוקד: 'ונתחזק'. וראה ב'לוח השבוע' בגיליון תתפ"ח הערה 1 בארוכה בכל האמור בהערה זו ושלאחריה, וש"נ.

6 ספר-המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד. בס' שולחן-הקריאה פכ"א כתב, שהעולה לא יאמר זאת מחשש הפסק, ובקצות-השולחן סי' פד בבדי-השולחן ס"ק כב הוסיף ע"ז את הטענה "שהברכה היא לעולה, ולא שייך שהוא יאמר לעצמו". אמנם בא"ק

ח"ד עמ' יד השיב על כך הרבי: "אמירת העולה לתורה 'חזק חזק ונתחזק' - לא חשיב הפסק, כי הוא שייך לקריאת הסיים (ראה שו"ע אדה"ז סי' קס"ז ט"ז) - שם איתא שהפסק מענייני הסעודה אינו מעכב בדיעבד בין ברכה לאכילה; ו'מותר לתחילה אם אי-אפשר בעניין אחר', ואכן, ע"פ דברי הרבי בהתועודות תשמ"ז ח"ב עמ' 254 הערה 31 - מונה - "שאמירת הברכה קאי גם על העניין ד'חזק", עיי"ש, הרי זה ממש כמו שכתב הרבי בספר-המנהגים ס"ע 105 בעניין מנהגנו באמירת היה"ה על התפוח בר"ה בין הברכה לאכילה: "וכיוון דא"א בענין אחר, הווי כדעבד".

7 וע' גם בשו"ת יביעי-אומר ח"א חאו"ח סי' ט, וגם הוא - העולה לתורה, שאליו מכוונת הברכה 'חזק', מצטרף לאמירה (כנראה - עם הציבור) כדי לברך גם את הקהל עימן] **אומר, כי נוסחא שלנו** - שלא כמנהג צרפת בעבר והספרדים כיום, שמברכין רק את העולה] **היא ונתחזק**, עכ"ל.

8 ספר-השיחות תש"נ ח"א עמ' 233, עיי"ש.

9 התועודות תשמ"ט כרך ב' עמ' 157.

יום חמישי,

כ"א בטבת

(מתחילת ספר שמות), ואפילו לא הענין, התיבה שובבי"ם!... כי עיקר התיקון עלידי תעניתים אלו כבר נסתיים בדורות הראשונים⁸.

מדברי הרבי: "בספרי היסוד של חסידות חב"ד (תניא, תורה-אור וליקוטי-תורה) לא נזכר כלל על-דבר תעניות שובבי"ם⁷ בשבועות אלו

(7 שבועות אלו כונו "שובבי"ם", ר"ת של שמות הפרשיות "שמות, וארא... משפטים" (ורמז לפסוק "שובו בנים שובבים", ירמיהו ג, ד. כב), ובשם האריז"ל מובא שימים אלה מסוגלים לתקן פגם היסוד.

בד"כ מתענים בימי ה' בשבוע, וראה במפורט בלוח דבר בעתו. (8 ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 185, עיי"ש.

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואיך לעשות זאת - לאור תורתו והדרכתיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חי. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש